

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

ойнауға қажетті физикалық қабілеттерді дамытуға бағытталған, ал басқалары техникалық тәсілдердің құрылымын тезірек және дұрыс игеруге ықпал етеді.

Сондай-ақ, балалармен волейболдан оқу-жаттығу сабақтарын өткізу ерекшеліктерінің бірі - оқу кезіндегі жағдайлардың әртүрлілігі. Оқу-жаттығу сабақтарында жағдайды жиі өзгерту керек, әсіресе бірдей техникалық әдістерді жетілдірген кезде, өйткені балалар біркелкі жұмыстан тез шаршайды.

Кез-келген оқыту оқушылардың жас және физикалық ерекшеліктерін ескере отырып құрылған кезде ғана сәтті болады. Жасөспірім шақтың белгілі бір кезеңіне тән физикалық және физиологиялық ерекшеліктерді білу жас волейболшылармен оқу-жаттығу процесін дұрыс ұйымдастырудың қажетті шарты болып табылады.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Барбара Л.В., Фергюсон Б.Ж.; Волейбол. - М.: ООО «Издательство АСТ»: «Издательство Астрель», 2004.
2. Васильев Г.В.; Значение общей физической подготовки для спортсмена. ФиС, 2004.
3. З.Ивойлова А.В. Волейбол для всех.- М.: Физкультура и спорт, 2005.
4. Қасымбекова С., - Әдістемелік құрал, Волейбол, Алматы, “Атамұра”, 2017.
5. Осколкова В.А., М.С. Сунгуров; Техника и тактика игры в волейбол. ФиС, 2005

УДК 347.232

МЕКТЕП ЖАСЫНДАҒЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ САБАҒЫНА ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚТАРЫНЫҢ ЖОҒАЛУ СЕБЕПТЕРІ

Қайқыбек Әлішер Қайратұлы

kayratuly1999@bk.ru

Еуразия Ұлттық Университеті Әлеуметтік ғылымдар факультетінің Дене шынықтыру және спорт кафедрасының студенті

Ғылыми жетекшісі – Базарбаева Клара Коңаровна

Бұл мақалада мектеп жасындағы оқушылардың дене шынықтыру сабақтарына деген ынтасы мен қызығушылығын төмендеу мәселесі қарастырылады. Оқушыларды дене шынықтырумен айналысуға ынталандыратын әртүрлі мүмкіндіктерді зерттей отырып, тәжірибебелік зерттеу жүргізілді. Біз жүргізген ғылыми-әдістемелік әдебиеттерді зерттеу және талдау негізінде осы мәселені шешудің нәтижелері ұсынылады.

Дене тәрбиесі-адамның жан-жақты тәрбиесінің басты қабілеті. Жас кезінде оқушылардың күштік дамудың бастапқы негіздері қаланады, қимыл-қозғалыс дағдылары қалыптасады және дамиды, балалардың барлық күштік қабілеттері мен қасиеттерін тәрбиелеуге негіз жасалады. Жалпы мектеп жасындағы оқушылар дене шынықтырумен үлкен қызығушылықпен айналысуды қажет етеді. Ғылыми тұрғыдан қызығушылық - бұл кез-келген тақырыпқа жағымды көңіл-күйді назар аудару.

Қазіргі уақытта оқушылардың дене шынықтыру сабақтарына деген қызығушылығын дамыту өзекті бола түсуде. Бұл, ең алдымен, қоғамның сау ұрпаққа деген қажеттілігімен байланысты, ол тек белсенділікті ғана емес, сонымен қатар қалыпты мінез - құлық қабілеттерін де қажет етеді. Мұғалімнің міндеті - оқушылардың бойында адалдықты қалыптастыру. Бұл тапсырма оқушының мақсатқа жетуге деген қызығушылығы оянған кезде ғана қол жетімді болады. Оқу барысында балалардың өздері белсенді болуы маңызды. Оқушылар мұғалімнің пассивті нысаны болуы міндетті емес. Осы себепті мұғалімге жоғары белсенділікті барлық мүмкін тәсілдермен және құралдармен қамтамасыз ету міндеті жүктеледі. Ол үшін мұғалім

оқушылардың дене шынықтыру сабақтарына, дене жаттығуларын орындауға, күштік қабілеттерін, ерік - жігер мен психикалық қасиеттерді дамытуға қызығушылығын қалыптастыруы керек.

Дене шынықтыру сабағында көңіл-күйді жадынама құру, сабақтың негізгі құрылымдарының бірі болып табылады. Сабақ барысында көтеріңкі көңіл-күй балалардың әл - ауқатына немесе олардың жаттығуларға деген қызығушылығына сәйкес өзгеруі мүмкін. Мұғалімнің дәрежі түрде айтқан ескертулері балалардың белсенділігінің төмендеуіне және одан әрі сабақтарға деген қызығушылықтың төмендеуіне әсер етеді. Мұғалімнің жақсы көңіл - күйі сабақта оқушылардың қуанышты көңіл - күйін сақтау болып табылады. Оқушының жағымды қарым-қатынас орнатуы және дене шынықтыру сабақтарына қызығушылық танытуы үшін баланың бірнеше рет қуаныш сезімін сезінуіне қол жеткізу керек.

Сабаққа деген қызығушылықты арттыратын және оқушылардың қуанышын тудыратын бірқатар әдіс-тәсілдер бар.

1. Мұғалімнің мінез-құлқы сабақтағы іс-әрекеттің одан әрі дамуына айтарлықтай әсер етеді. Қуаныштан жарқырап тұрған мұғалім өзінің қуанышы мен шәкірттерін қуаттайды. Мұғалімнің дауыс ырғағы, оның топтарының анықтығы мен қысқалығы оқушыларды сабаққа дайындайды. Сонымен қатар, мұғалімнің жоғары уайымы оқушылардың ұйымдастырылмауына әкеледі.

2. Ойын немесе бәсекеге қабілетті әдістерді қолдану. Ойындар мен жарыстар оқушылардың күшті эмоционалды реакциясын тудырады. Алайда, балалар бақылауды жоғалтады және сабақты өткізу мүмкін болмайды.

3. Дене шынықтыру сабағында қолданылатын әдістер мен құралдардың әртүрлілігі. Сабақтардағы біркелілік белсенділікке деген қызығушылықтың жоғалуына, психикалық белсенділіктің төмендеуіне әкеледі.

Дене шынықтыру сабақтарына қызығушылықтың төмендеу себептеріне мыналар жатады.

1. Оқушылардың аз жүктеме немесе шамадан тыс жүктеме тудыратын оқу құралдарын қате таңдау.

2. Оқушылармен ортақ тіл табу мүмкіндігі жоқ.

3. Оқытудың заманауи әдістері туралы білімнің жетіспеушілігі.

4. Жігерлендіру саласын талдай алмау.

Оқушылардың дене шынықтырумен қарым-қатынасының маңызды тәсілі-жоғары нәтижелерге, көшбасшылыққа, табысқа ұмтылу. Бұл мәселені шешуге оқушылар арасындағы бәсекелестік және белсенділікті ынталандыру көмектеседі.

Біз дайындаған қозғалмалы ойындардың көпшілігі доп ойындары болды. Бұл ойындар оқушылардың дамуы мен өнімділігін дамытады.

1. Допты жүргізушіге бермеңіз;

2. Допты себетке лақтыру;

3. Доптың артындағы жұлдыз;

4. Жіберіп алмаңыз;

5. Үздік қорғаушы;

Дене шынықтыру сабақтарында сынама топпен бәсекелестік сипаттағы сабақтар өткізілуді талап етеді. Бұл әдіс-тәсілдер қимыл-қозғалыстың толыққанды көрінісін ынталандырады және олардың даму деңгейін анықтауға мүмкіндік береді. Жарыс кезінде оқушылар жеңіске деген ұмтылысын көрсетті, бұл жеңіске жетудің нәтижесіне әкеледі. Жарыс спорттық эстафета түрінде өтуі керек. Сынып 2-3 топтарға бөлінеді. Олардың міндеті әр түрлі күштік сынамалы қасиеттерді дамытуға бағытталған сынақтардан бірінші болып өту болады.

Қорытынды

Осы сынаманы талдай отырып, тәжірибебеден кейін дене шынықтыру сабақтарына қызығушылықтың пайызы едәуір артатынын көруге болады. Осылайша, жүргізілген зерттеу негізінде біз мектеп жасындағы оқушыларының дене шынықтыру сабақтарына

қызығушылықты қалыптастырудың негізгі жолдарын ашық қозғалмалы ойындарды қолдану түрінде және бәсекеге қабілетті сипаттағы сабақтар түрінде анықтадық. Бұл әдістер сабаққа деген қызығушылықты арттыруға, сондай-ақ оқушылардың күштік қасиеттерін қалыптастыруға және дамытуға мүмкіндік береді.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Дуркин, п. К. оқушылардың дене шынықтыруға деген қызығушылығын қалыптастыру: оқу. жәрдемақы. / Дуркин, П. К. - Архангельск. Мемлекеттік техника. ун-т, 2011. - 128 б.
2. Ильин Е. П. Мотив және мотивация / Ильин Е. П.-С-П.: Питер, 2015.- 124с.
3. Маркова А. К. оқушылардың оқуға деген қызығушылығын қалыптастыру. / Маркова А. К. - М.: Академия, 2010. -217 Б.
4. Матюхина М. в. бастауыш сынып оқушыларының оқу мотивациясы. / Матюхина М. В. - М.: Педагогика, 2015. - 145 б.
5. Леонтьев в. г. оқушылардың оқу іс-әрекетінің мотивациясын қалыптастыру. / Леонтьев В. Г. - М.: Академия, 2014. - 224 б.

ӘОЖ: 796

КОММУНИКАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ЖӘНЕ СПОРТ САЛАСЫНА ӘСЕРІ

Бақтыбай Нұрила, Рогова Томирис

Nurila_baktybai@mail.ru

Дене шынықтыру және спорт мамандығының білім алушылары

Ғылыми жетекшісі - А. Бидолдой

Саясат, экономика, білім беру, денсаулық сақтау және жалпы әлеуметтік жүйенің басқа да құрамдас бөліктері саласындағы мемлекеттік басқарудың тиімділігін арттырудың жетекші тіректерінің бірі прогрессивті және салауатты адам капиталы болып табылады. Адами капиталдың жан-жақты дамуына, өз кезегінде, өсу кезеңінде де қажетті кәсіби дағдыларға дайындықты қамтамасыз етуге сауатты даму ықпал етеді. Қоғамдық қатынастар кеңістігіндегі өзгерістерге байланысты өмірдің жоғары қарқыны, нарықтық экономикаға көшу, оның басты ерекшелігі адамға бұрын аса қажет болмаған барлық нәрселерге өте жоғары сұраныс болғандықтан, бөлінген бос уақыт ресурсын айтарлықтай қысқартты, адамдар өзін-өзі дамытуға, оның ішінде, сөзсіз, спортты қамтитын озық құралдарына қызығушылық аз болды [1].

Өздеріңіз білетіндей, дене шынықтыру жалпы адамзат мәдениетіне органикалық түрде қалыптасқан, адамның жеке өсуіне оң әсер етеді және денсаулық жағдайын тұрақтандырады. Физикалық жаттығулар жұмыс өнімділікті айтарлықтай жақсартады. Үнемі жаттығу шығармашылық қуат тудырады - ең алдымен мидың жұмысын арттырады және оның жұмыс тәртібі қалыптасады. Осылайша, дене шынықтыру интеллектуалдық әлеуетті неғұрлым құнды нәрсеге белсенді түрде инвестициялауға көмектеседі [2].

Бүгінгі таңда әрбір қарапайым адамда дене тәрбиесіне теориялық және практикалық көзқарастардың алуан түрлілігі бар, дегенмен, адамдардың көпшілігі үшін уақыттың тапшылығына байланысты өз уақытын дербес реттеу қиындап барады. Адамның кез келген қажеттілігін қанағаттандыру көбінесе ақшалай түрде өлшенеді. Сондықтан, мысалы, спорт арқылы энергияны физикалық босату арқылы психологиялық және психикалық шығындарды өтеуге кез келген адам қабілетті емес. Адамзаттың шынайы болмысының ажырамас құрамдас бөлігіне айналған технологиялар өткен ғасырда өз дамуында бірнеше рет серпіліс жасағанын айта кеткен жөн.